

TIDLIG INNSATS FOR LIVSLANG LÆRING

TILTAKSPLAN FOR BARNEHAGENE I MIDT TROMS

2012-2016

Region Midt-Troms

12.04.2012

Språk

Hovedområde	Kjennetegn	Tiltak	Hvilke tiltak velger barnehagen for dette innsatsområdet?
Språkforståelse	<p>Språkforståelsen omfatter to former for forståelse. Den ene er kommunikasjonsforståelse, som er en sammensatt tolkning av situasjon, kroppsspråk og verbalt språk. Den andre formen for forståelse er lingvistisk forståelse, som er en ren språklig tolkning.</p> <p>I de første leveårene er språkforståelsen avhengig av situasjonen språket brukes i, den er knyttet til her og nå situasjon. I 3-4 års alderen kan man forvente at barn kan forstå et verbalt utsagn uten ikke-verbal støtte.</p>	<p>Tiltak til TRAS</p> <p>Begrepsopplæring</p> <p>Språkverkstedet (Ottem)</p> <p>Snakkepakken</p>	
Språklig bevissthet	<p>Det er en sterk sammenheng mellom språklig bevissthet og den begynnende lese- og skriveutviklingen. Den som skal lære å lese og skrive må kunne rette oppmerksomheten mot, leke med og analysere, språkets forside. Se om barnet kan klappe takten i egne og andres ord og leke med rimord, om de er i stand til å analysere og identifisere språklydene.</p>	<p>Tiltak til TRAS</p> <p>Språksprell</p> <p>Språk 1 og 2</p>	

Uttale	Alle språk har sitt eget inventar av lyder og vi kan si at lydene utgjør et system. Barnet må oppfatte systemet av språklyder og forstå at skillet mellom dem får frem ulike meninger gjennom forskjellige ord.	Tiltak til TRAS PRAXIS	
Ordproduksjon	Ordproduksjon har å gjøre med den gradvise læringen av hvordan ord lages og bøyes (morfologi). Ordproduksjon går på ordforråd, som er en svært viktig del av språklæringen blant annet fordi størrelsen på ordforrådet viser seg å være en indikator på senere grammatiske ferdigheter som morfologi og syntaks/setningsproduksjon.	Tiltak til TRAS Begrepsopplæring Språkverkstedet (Ottem) Snakkepakken	
Setningsproduksjon	Setningsutvikling handler om barnets utvikling i å kunne kombinere ord til setninger med ulik lengde og vanskelighetsgrader.	Tiltak til TRAS Karlstadsmodellen	
Kommunikasjon	Kommunikasjon er både verbal og ikke-språklig. I verbal kommunikasjon bruker vi symbolsystemer som for eksempel ord eller tegnspråk. I en ikke-språklig kommunikasjon brukes gester, kroppsspråk, øyebevegelser, mimikk, handlinger eller objekter.	Tiltak til TRAS Språkverkstedet Snakkepakken Karlstadmodellen	

Sosial kompetanse

Hovedområde	Kjennetegn	Tiltak	Hvilke tiltak velger barnehagen for dette innsatsområdet?
Empati og rolletaking	<p>Barnet gjenkjenner følelser og viser dette ved å:</p> <ul style="list-style-type: none"> - skille mellom egne og andres følelser - bruke ordene glede, tristhet og redsel for å beskrive følelser hos seg selv <p>Barnet tar andres perspektiv og viser dette ved å:</p> <ul style="list-style-type: none"> - trøste når andre er lei seg - fortelle hva det selv har gjort i en konflikt - vise forståelse for hva dette har betydd for det andre barnet - lytte til hva andre barn forteller i lek og i en konflikt <p>Barnet tar kontakt med andre på en passende måte ved å:</p> <ul style="list-style-type: none"> - spørre om det får lov til å være med i lek - invitere andre inn i lek / gjøre plass for andre i leken 	<p>Du og jeg og vi to (Kari Lamer)</p> <p>Alle med</p> <p>Steg for steg</p> <p>Det er mitt valg</p> <p>Samtalebilder (Merete Holmsen)</p> <p>ICPS (Kari Lamer)</p>	

Prososial atferd	Barnet viser prososial atferd ved å: <ul style="list-style-type: none"> - Vise omtenkksomhet overfor andre - Forsøke å gjøre noe slik at andre har det bra - Gi bort og deler med andre - Ta med andre på aktiviteter - Si noe hyggelig til andre, for eksempel rose andre - Invitere andre inn i lek/ gjøre plass for andre i leken 	Du og jeg og vi to (Kari Lamer) Alle med Steg for steg Det er mitt valg Samtalebilder (Merete Holmsen) ICPS (Kari Lamer)	
Selvkontroll	Barnet viser selvkontroll ved å: <ul style="list-style-type: none"> - Vente på tur - Vise tegn til å kompromisse i konfliktsituasjoner - Vise tegn til å mestre egen aggresjon/ frustrasjon - Unngå unødvendig argumentering og krangling - Innordne seg og innrømme egne feil 	Du og jeg og vi to (Kari Lamer) Alle med Steg for steg Det er mitt valg Samtalebilder (Merete Holmsen) ICPS (Kari Lamer)	
Selvhevdelse	Barnet viser selvhevdelse ved å: <ul style="list-style-type: none"> - Komme inn i lek på en passende måte - Be om hjelp - Hilse - Ta ordet - Engasjere seg i prat med andre 	Du og jeg og vi to (Kari Lamer) Alle med Steg for steg	

	<ul style="list-style-type: none"> - Gi uttrykk for egne meninger - Stå imot gruppepress - Rette andres oppmerksomhet mot seg selv på en positiv måte - Ta initiativ til sosial kontakt på en passende måte 	<p>Det er mitt valg</p> <p>Samtalebilder (Merete Holmsen)</p> <p>ICPS (Kari Lamer)</p>	
<p>Lek, glede og humor</p>	<p>Barn leker og viser dette ved å:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bli så opptatt av en lek sammen med andre at det protesterer ved en avslutning - Vite forskjellen mellom lek og virkelighet - Kunne identifisere tema i lek - Bidra med tema og roller til lek - Barnet viser glede og humor ved å være barnslig og spontan - Le hver dag - Ta initiativ til spøk - Bli opptatt av å utforske - Delta i aktiviteter med glimt i øyet - Barnet kjenner begrepet "rose" og viser dette ved å rose seg selv og rose andre 	<p>Du og jeg og vi to (Kari Lamer)</p> <p>Alle med</p> <p>Steg for steg</p> <p>Det er mitt valg</p> <p>Samtalebilder (Merete Holmsen)</p> <p>ICPS (Kari Lamer)</p>	

Foresatte som ressurs

Hovedområde	Kjennetegn	Tiltak	Hvilke tiltak velger barnehagen for dette innsatsområdet?
Veiledning på språk	<ul style="list-style-type: none"> - Personalet veileder foresatte på hvordan de kan være gode språkmodeller og legge til rette for at barna får bruke språket sitt og utvikle det. 	<p>Foreldresamtaler: Ressursskjema utarbeides av pedagog og foresatte og må beskrive hvilke tiltak barnehagen og de foresatte skal vektlegge i det videre arbeidet.</p> <p>Tema som kan brukes på foreldremøter/temakvelder: Jesper Juul: Ditt kompetente barn m/DVD</p>	
Veiledning på sosial kompetanse	<ul style="list-style-type: none"> - Personalet gir foresatte kunnskap og forståelse om barns sosiale utvikling 	<p>Buf-etat: 8 tema for godt samspill</p> <p>Kari Pape: Ser dere meg? – om å være barn av foreldre i dag</p> <p>Stat-ped: Foreldre som ressurs i språkutvikling og språkstimulering (foreldrebok m/DVD)</p>	

Barnehagen som lærende organisasjon

Hovedområde	Kjennetegn	Tiltak	Hvilke tiltak velger barnehagen for dette innsatsområdet?
<p>Alle barnehager skal ha et system for dokumentasjon og vurdering som skal inngå i barnehagens regelmessige prosesser</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Det er etablert et tydelig system for dokumentasjon og vurdering - Vurderinger gjennomføres på en åpen, systematisk og planlagt måte - Vurderinger gjennomføres på en reflekterende måte 	<p>Årlig bruk av egenvurderingsskjema (Kvalitetsplan vedlegg 8) hvor barnehagen kartlegger sitt ståsted i forhold til innsatsområdene</p> <p>Didaktisk planarbeid Jfr. Modell side 4 i Kvalitetsplanen</p> <p>Årlig evaluering av barnehagens årsplan</p> <p>Systematisk bruk av ressursteam</p>	
<p>Alle barnehager skal ha kunnskap om observasjons- og kartleggingsmetoder til det enkelte barn og tiltak for oppfølging</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Vi har tilegnet oss kompetanse på fokusområdene - Vi har kunnskap om observasjons- og kartleggingsmetoder til det enkelte barn og tiltak for oppfølging 	<p>Samarbeidsutvalg</p> <p>Medarbeider- og vurderingssamtaler</p> <p>Brukerundersøkelser og foreldresamtaler</p>	

